

נאציזם

האידיאולוגיה והמשטר הנאצי

תוכן עניינים

האידיאולוגיה הנאצית ➤

המשטר הנאצי ➤

אדולף היטלר

(1889-1945)

היטלר שירת כחייל בצבא גרמניה
בזמן מלחמת העולם הראשונה,
ונפצע במהלכה.

מאוכזב מתוצאות המלחמה, הוא
החליט להשתלב בפוליטיקה. כבר
בתחילת דרכו כראש המפלגה
הנאציונאל-סוציאליסטית
(הנאצית), הוא התבלט ביכולת
השכנוע שלו ובנאומיו הנחרצים
והאנטישמיים.

ב-1923 הוא ניסה לבצע הפיכה
ונאסר. בכלא כתב את ספרו: "מיין
קאמפף", דרכו הפיץ את רעיונותיו.

האידיאולוגיה הנאצית

האנטישמיות הנאצית

ייחודה של האנטישמיות הנאצית נגד היהודים והיהדות

בין שנאת ישראל המסורתית לאנטישמיות המודרנית

שנאת יהודים לא היתה דבר חדש, אך האנטישמיות
הנאצית היתה תופעה ייחודית.

כדי להבין את ייחודיותה של האנטישמיות הנאצית,
נשווה אותה לשנאת ישראל המסורתית
ולאנטישמיות המודרנית.

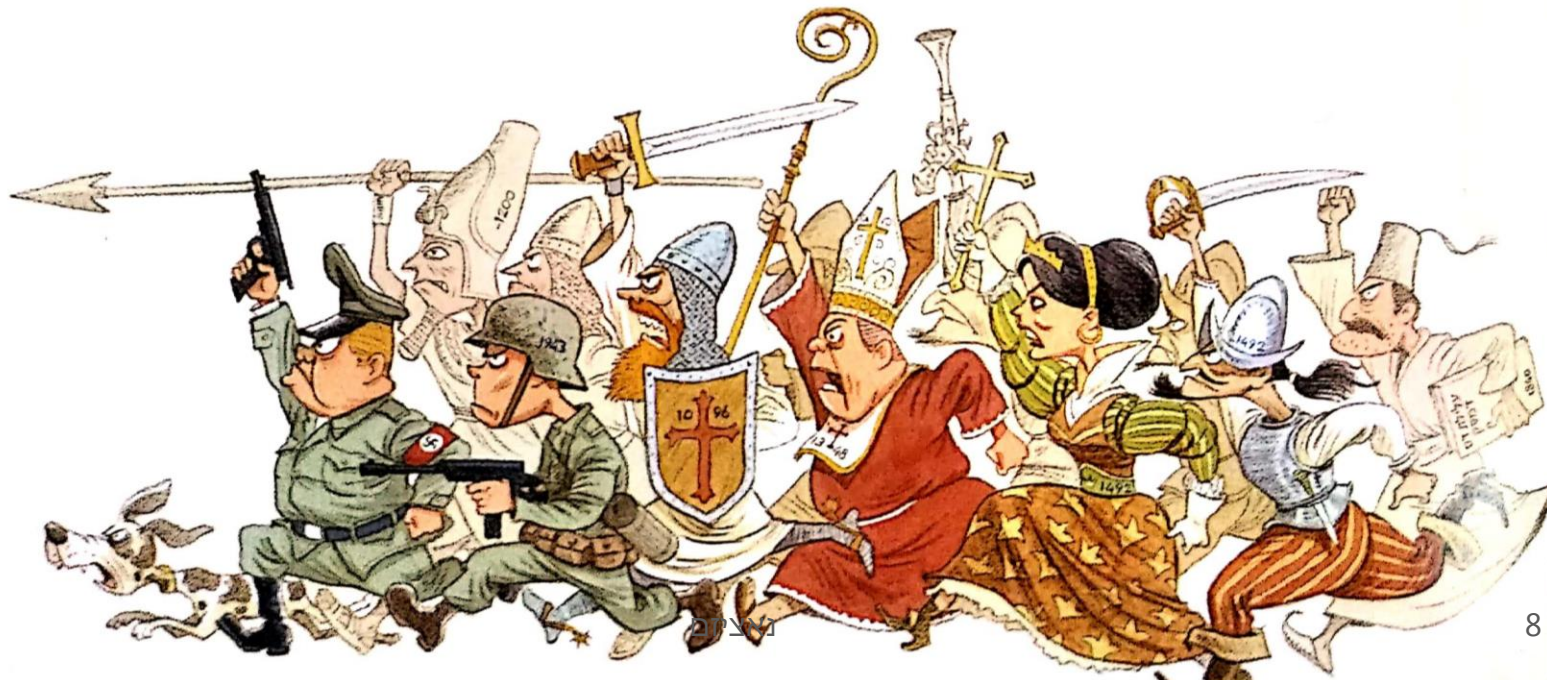
מימין לשמאל:
קריקטורה נוצרית
אנטישמית מימי הביניים,
כרזת הספר הפרוטוקולים
של זקני ציון ברוסית,
עטיפת הסרט היהודי
הנצחי שהפיק המשטר
הנאצי

PROTOKÓŁY MĘDRCÓW SYJONU

1400 (לפנה"ס) שעבוד מצרים 722 (לפנה"ס) חורבן מלכות ישראל ע"י האשורים, והגליית עשרת השבטים 586 (לפנה"ס) חורבן בית המקדש הראשון עלידי הבבלים 167 (לפנה"ס) גזרות אנטיוכוס 70 דיכוי המרד הגדול וחורבן בית המקדש השני עלידי הרומאים 135 דיכוי מרד בר כוכבא והקמת עיר רומאית על חורבות ירושלים 484 פרעות ורדיפות ביהודי פרס עלידי המלך הסאסאני פרוז 627 רצח בני השבט היהודי קריקה עלידי מוחמד 629 גירוש ראשון של היהודים מספרד הנוצרית עלידי המלך דאגוברט הראשון 873 רדיפות והטבלה בכפייה של יהודים באימפריה הביזנטית בתקופת הקיסר באסיליוס הראשון 992 גירוש יהודי לימוד' באשמת כשפים 1007 מושל מצרים אל חאכים הורג יהודים בגלל תרגום של ההגדה לערבית המתאר את טביעת מלך מצרים בים 1096 מסע הצלב הראשון: רצח אלפי יהודים ברחבי אירופה וארץ ישראל 1141 חורבן קהילות אנדלוס, דרום ספרד, על ידי שבטי אלמוואחון המוסלמים 1144 עלילת הדם הראשונה בנוריק', אנגליה 1147 מסע הצלב השני: רצח אלפי יהודים ברחבי אירופה וארץ ישראל 1171 עלילת דם בבלואה צרפת: 23 יהודים נרצחים 1189 מסע הצלב השלישי: רצח אלפי יהודים באירופה וארץ ישראל 1198 השולטן עבד אלמליכ כופה על יהודי תימן להתאסלם 1215 האפיפיור אינוקנטיוס השלישי מחייב את היהודים ללבוש בגדים המבדילים אותם מן הנוצרים 1242 שריפת התלמוד בפריז 1248 מהומות ופרעות ביהודי בגדאד 1281 אלפונסו מלך קאסטיליה עוצר את יהודי הממלכה בשבת בעודם מתפללים בבית כנסת 1290 גירוש יהודי אנגליה 1306 גירוש יהודי צרפת 1348 המגפה השחורה פורצת באירופה. נחשבת למזימה יהודית. יהודים ברחבי אירופה נרדפים ונרצחים 1354 מהומות ופגיעות ביהודי ארץ ישראל, במיוחד בירושלים 1391 'גזירות קנא': פרעות קשות ברחבי ספרד והמרת דת בכפייה 1475 עלילת דם בטרנטו, צפון איטליה 1492 גירוש יהודי ספרד עלידי המלכים הקתוליים פרננדו ואיזבל 1495 גירוש יהודי ליטא 1496 גירוש יהודי פורטוגל, גורר המרות דת המונית 1500 גירוש יהודי פרובאנס 1510 גירוש יהודי נאפולי 1536 גירוש יהודי סאקסוניה, גרמניה 1597 גירוש יהודי מילאנו 1639 יהודים מתגלים במושבת סוחרים בפרו ונידונים למוות 1648 פרעות ת"ח ות"ט: טבח של עשרות אלפי יהודים במרד של קוזאקים ואוקראינים בראשות חמילניצקי 1736 שלטון שיעי באיראן, המרות ומעשי טבח ביהודים 1840 עלילת דם נגד ראשי הקהילה בדמשק 1865 טבח ביהודים בארפורוש, איראן 1871 פוגרום באודסה, רוסיה 1877 פרעות ביהודים בדרום מרוקו 1881 'סופות בנגב': פרעות ביהודי רוסיה ואוקראינה 1891 עלילת דם בקורפו 1894 אלפרד דרייפוס נעצר בצרפת ומואשם בריגול 1898 פוגרומים באלג'יריה 1903 פרעות בקשינב, רוסיה 1910 פוגרום ביהודי באונס איירס, ארגנטינה 1912 פרעות ביהודים בפס שבמרקו 1919 פוגרומים רחניים באוקראינה 1929 מאורעות דמים ברחבי ארץ ישראל, 76 יהודים נרצחים בחברון 1935 חוקי נירנברג בגרמניה: הגבלות קשות על חופש היהודים ברייך השלישי 1935 גל של פוגרומים ביהודי פולין 1938 ליל הבדולח: שריפת בתי כנסת וספרים יהודים בגרמניה ואוסטריה 1942 ועידת ואנזה בברלין: קביעת המדיניות של "הפתרון הסופי"

שנאת ישראל המסורתית

שנאת ישראל המסורתית בעת העתיקה וימי הביניים -
הופנתה מנוצרים, ששנאו יהודים מסיבות דתיות.

השנאה נבעה גם מטעמים כלכליים – כיוון שהיהודים
הצליחו כלכלית, עסקו בהלוואות בריבית לגויים, והיו
מושא לשנאה ולקנאה. באופן כללי, היו היהודים מיעוט
חסר הגנה ולכן מטרה נוחה לתוקפנות.

שנאה זו היתה כנגד היהודים בדת. בהתאם לכך, יהודי
היה יכול להמיר את דתו, ומצבו היה משתפר.

שנאה זו התבטאה בפוגרומים, רדיפות ואפלייה חוקית.

האנטישמיות המודרנית

האנטישמיות המודרנית שלאחר קבלת
האמנציפציה, היתה על רקע שונה. הדת באירופה
נהייתה לגורם שולי, אך השנאה ליהודים נשארה.
שנאה זו נבעה מהשתלבותם המוצלחת של היהודים
בחברה, שתפסו עמדות חשובות בכלכלה
ובפוליטיקה. אנטישמיות זו לא הגיעה מהכנסייה,
אלא מאנשי המעמד הגבוה, שהרגישו מאוימים
מהאליטה החדשה.
כיוון ששנאה זו לא תלויה בדת - לא משנה מה יהודי
יעשה, הוא תמיד יישאר יהודי.
האנטישמיות התבטאה בעיקר בהתנכלות ובהסתה,
כיוון שעל פי החוק היה אסור לפגוע ביהודים.

תורת הגזע

האנטישמיות המודרנית התבססה גם על תיאוריות
גזעניות שרווחו במאה ה-19.

עוד לפני הנאצים, אנשים רבים (ובתוכם מדענים)
האמינו בכך שיש הבדלים גזעיים בין בני אדם.

כמו שחיות מחולקות למינים שונים, כך בני האדם
מחולקים לגזעים שונים, הנבדלים זה מזה באופן
מהותי.

כל אדם נולד עם מאפייני הגזע שלו, שאינם ניתנים
לשינוי. הגזע של האדם קובע את מראהו, ואפשר
לזהות לפי מראה האדם מה הגזע שלו. הגזע גם
קובע את תכונות אופיו של האדם, ואת ערכו.

התפתחו גם תיאוריות שהסבירו את ההיסטוריה
כולה כתוצאה של מאבקי שליטה בין גזעים שונים.

בקיצור,

האנטישמיות המודרנית	שנאת ישראל המסורתית	
מוצא	דת	בסיס
ההשתלבות המוצלחת של היהודים בחברה	דת ("היהודים רצחו את ישו"), כלכלה (היהודים מלווים בריבית), היהודים כמיעוט מתבדל	רקע
התנכלות והסתה בלבד (חוקית כבר אסור לפגוע ביהודים)	פוגרומים, רדיפות ואפלייה חוקית	כיצד השנאה באה לידי ביטוי
לא. השנאה לא תלויה בדת, היהודי תמיד יישאר יהודי	כן. השנאה תלויה בדת, ולכן המרת דת 'פותרת' את השנאה	ניתנת לשינוי?

האנטישמיות הנאצית

תורת הגזע באנטישמיות הנאצית

הנאצים שיכללו את התפיסות הגזעניות של זמנם לכדי תורת גזע סדורה ושיטתית. בנוסף, הם העמידו את תורת הגזע במרכז תפיסת העולם שלהם, דבר שהיה חידוש ביחס לאנטישמיות המודרנית.

הנאצים האמינו שהגרמנים שייכים לגזע הארי (האציל) – שהוא הגזע המשובח והטוב ביותר. מתחתיו נמצאים הגזעים האחרים, הנחותים ממנו. בתחתית הפירמידה – הגזע השמי - היהודים.

הגזע הארי הוצג כגזע **מייצר תרבות**, שמייצר תרבות גבוהה ומפתח ומקדם את העולם. לגזע זה שייכים הגרמנים והעמים הסקנדינביים (צפון אירופה), וברמה פחותה יותר גם הבריטים והצרפתים (מרכז ומערב אירופה).

תחתיו נמצא **הגזע הסלאבי** (=עבדים) שהוא גזע לא יצירתי ולא מפותח. לסלאבים שייכים עמי מזרח אירופה – הפולנים והאוקראינים. גזע זה הינו **נשא תרבות**. הוא צריך לשרת את הגזע הארי העליון.

בתחתית הפירמידה נמצאים **הגזעים הנחותים**, אליהם שייכים עמי אפריקה והצוענים. גזעים אלה פוגעים בהתפתחותו של העולם.

היהודים הם אפילו לא גזע. הם טפילים, תת-גזע, אנטי-גזע, הם **מחריבי התרבות** והעולם.

יוצרי תרבות

הגזע הארי
גרמנים

עמי צפון, מרכז ומערב אירופה

נשאי תרבות

הגזע הסלאבי
עמי מזרח אירופה

גזעים נחותים
שחורים, צוענים

לכות
קיום

מחריבי תרבות

הגזע השמי – תת-גזע / אנטי-גזע
היהודים

בין הגזעים מתחולל מאבק.

היהודים משתלטים על העולם ומחריבים אותו. על הגזע הארי להתקומם, לתפוס את מקומו הנכון בשלטון, ולהשמיד את הגזע השמי, על מנת 'להציל' את העולם.

על הגזע הארי לשמור על טהרתו. אסור לו 'להתערבב' עם גזעים אחרים, נחותים ממנו, בקשרי נישואין.

חלק מטיהור הגזע, הוא גם הסרה של גורמים לא רצויים, חלשים או נכים או חולים, שמחלישים את חוזקו של הגזע.

LA LIBRE PAROLE

ILLUSTREE

La France aux Français

REDACTION
11 Boulevard Malesherbes

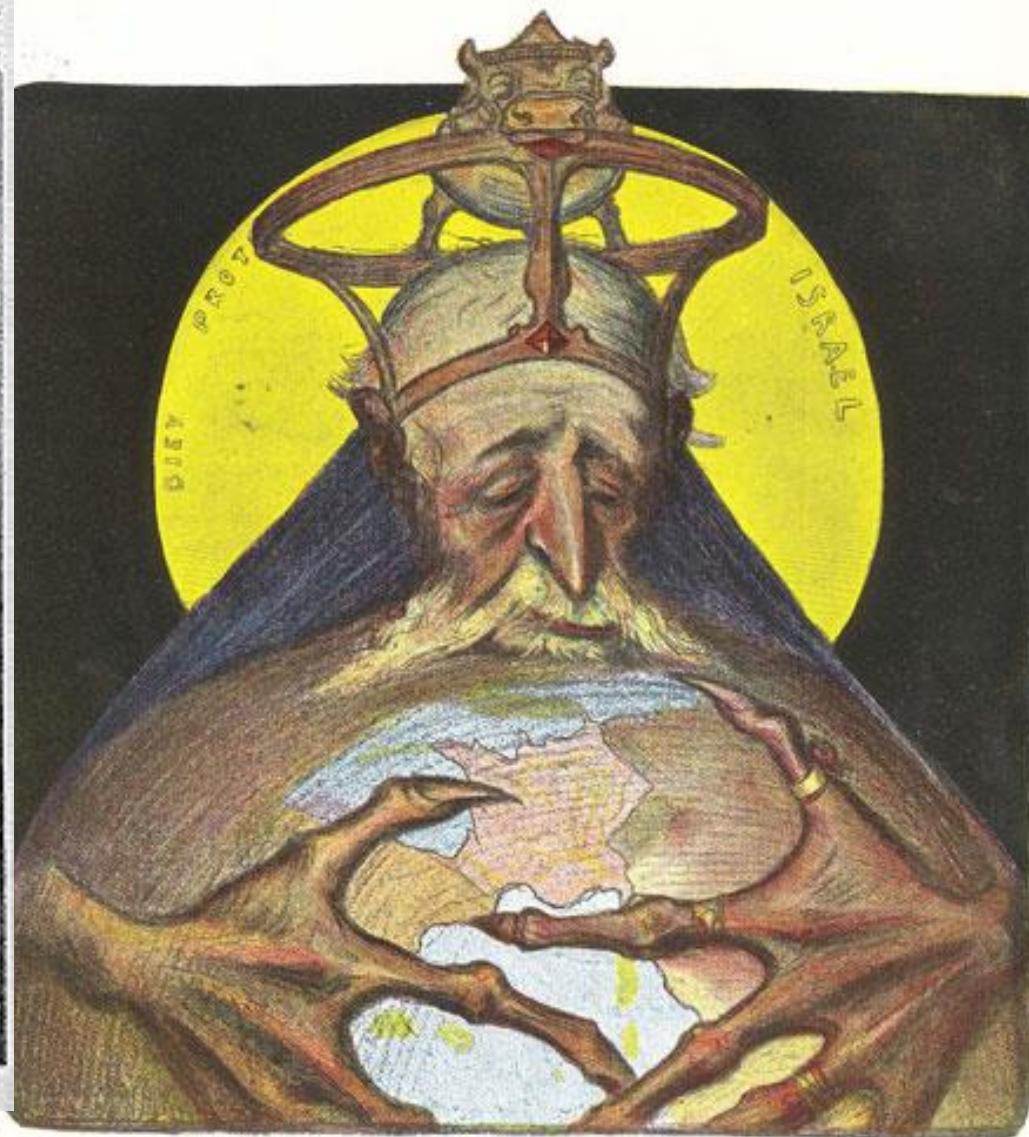
Directeur: EDOUARD DRUMONT

ADMINISTRATION
14 Boulevard Malesherbes

LEUR PATRIE.

REMYA-GREY

נאציזם

Rothschild

Französische Karikatur von C. Léandre. 1898

19

מאפיינים חיצוניים

לפי תורת הגזע, לכל גזע יש גם מאפיינים חיצוניים.

בבתי הספר למדו ילדים את תורת הגזע, וכיצד לזהות את הגזעים השונים.

יהודים, לפי תורת הגזע, היו בעלי שיער כהה ואף ארוך. גופם היה מעוות ועקום.

האריים, שהוצגו תמיד ככלילי היופי, היו בלונדיים, תכולי עיניים, בעלי תווי פנים אסתטיים וגוף חטוב.

13jähriger deutscher Junge

14 jähriger Judenjunge

13 jähriger deutscher Junge

14 jähriger Judenjunge

קטע מתוך הסרט העלילתי "אירופה אירופה",
המבוסס על סיפורו האמיתי של הנער שלמה פרל

מאפייני אופי

הנאצים ציירו את מודל האדם הארי, לפי תכונות האופי שהעריצו: חוזק פיזי, קשיחות, חיבור לטבע, אינסטינקטיביות.

האישה הארית צוירה כאישה בריאה וחזקת אופי, שעסוקה בגידול משפחה טהורה-גזע.

היהודים, מנגד, צוירו כנוכלים, ערמומיים, שקרנים, חלשים ושפלים. היהודים עסוקים במזימות כיצד להגביר את הונם ואת שליטתם בעולם. הם צוירו כלא-אנושיים, טפיליים ושטניים.

קטע אותנטי מתוך הסרט הנאצי "היהודי הנצחי"

הפרוטוקולים של זקני ציון

כריכת הפרוטוקולים של
זקני ציון. בכותרת: הסכנה
היהודית

הנאצים הפיצו תיאורית קונספירציה
שהציגה את הגזע היהודי כמי שמנסים
להשתלט על גרמניה ועל שאר העולם.

כך הוסברה השפעתם הגדולה של
היהודים בכלכלה, בתרבות ובתקשורת.
כדי לגבות טענה זו, פורסם מסמך מזויף
המכונה "הפרוטוקולים של זקני ציון",
שמכיל כביכול את תמלילי הדיונים של
מנהיגי היהודים.

כך הוצגו היהודים כאויבי העולם, שאם
לא ימהר להשמידם – הם יחריבו אותו.

מוסר מנוגד

הניגוד בין הגזע הארי לגזע היהודי, הודגש גם על ידי הניגוד המוסרי.

יהדות = חסד, נאציזם = כח

המוסר היהודי מושתת על חסד, רחמים ודאגה לזולת. הנאצים ראו במוסר זה מוסר שמחליש את העולם ופוגע בכוחם של החזקים שצריכים לשלוט בעולם בכוח הזרוע וללא רחמים – הגזע הארי.

"היהודי מושל בכל מערכות הרוח, הוא הדביק את האנושות בחידקים, שהם - אמונה משיחית, תורת המוסר, רגש המצפון ומושג החטא... (היטלר)

מפולקזם לגזע

ביסוס האידאולוגיה על תורת הגזע, היווה שינוי משמעותי בתפיסת הגרמנים את הלאומיות שלהם.

הלאומיות הגרמנית המודרנית התבססה על מושג ה'פולק' – העם. העם מורכב מקבוצות אתניות שונות, בעלות מכנה משותף, שהתאגדו לכדי לאום. לעם הגרמני הייתה גאווה לאומית, אבל לא גזעית.

הנאצים הטיפו לכך שהמשותף לגרמנים אינו הלאום, שמורכב מכמה קבוצות אתניות, אלא הגזע.

ייחודיותה של האנטישמיות הנאצית

הבסיס לשנאה הנאצית כלפי היהודים היה לא רק דתי או על רקע המוצא, אלא על בסיס הגזע.

הנאצים לא רק שנאו במיוחד את היהודים. הם השתמשו ביהודים כ'שעיר לעזעזאל' ותלו ביהודים את ההפסד במלחמת העולם הראשונה, את מצבה הכלכלי הירוד של גרמניה, ומצב העולם בכללותו.

הנאצים לא התכוונו רק לפגוע ביהודים. כחלק מתורת הגזע וסימון היהודים כאויב הגזע הארי, הנאצים שמו להם למטרה להשמיד לחלוטין את העם היהודי ולמחות אותו מעל פני האדמה.

בקיצור,

האנטישמיות המודרנית	האנטישמיות הנאצית	
האנטישמיות המודרנית ספוגה בתיאוריות גזעניות, אבל הן מרכיב שולי בה	תורת הגזע היא המרכיב המרכזי של האנטישמיות הנאצית, שכל שאר המרכיבים נובעים ממנו	מקומה של תורת הגזע
כיוון שלפי חוק, היה אסור לפגוע ביהודים, האנטישמיות התבטאה בהתנכלויות מילוליות ובהסתה בלבד	האנטישמיות הנאצית היתה מרכזית במדיניות של המשטר, והתבטאה בחוקים, פעולות מאורגנות, ובסופו של דבר בהשמדה שיטתית של היהודים	כיצד השנאה באה לידי ביטוי

תרגול

קרא עמודים 148 - 153.

1. **הסבר** את הייחודיות של האנטישמיות הנאצית, ביחס לצורות האנטישמיות שקדמו לה.

2. **הצג** את תורת הגזע הנאצית.

3. האידאולוגיה הנאצית עסקה באדם היהודי ובדת היהודית.
הצג את יחסה של האידאולוגיה הנאצית לכל אחד מהם.

מבצע האותונזיה

("המתות חסד")

הנאצים לא כיוונו את תורת הגזע רק יהודים או הגזעים הנחותים.

כחלק מהמטרה ליצור גזע טהור ו'משובח' יותר, הנאצים הטיפו לכך שיש להיפטר ולסלק את הגורמים המנוונים או החלשים.

גורמים כאלה היו נכים, מפגרים או חולי נפש, שפגעו לשיטתם של הנאצים, בחוסנו הפיזי והנפשי של הגזע הארי.

הנאצים הטיפו להפלה של ילדים פגועים לפני היוולדם ועיקרו 400,000 חולי נפש ונכים.

במהלך מלחמת העולם השנייה, הנאצים התקדמו
צעד נוסף, במה שכינו מבצע האותונזיה – "המתות
חסד".

הם אספו חולי נפש ונכים מבתיהם, אל 'מוסדות'
ברחבי גרמניה. במוסדות אלה המיתו אותם בתאי
גזים או באמצעות זריקות רעל.

לאחר שהתגלה דבר המבצע, נוצרה מחאה עממית
כנגד האותונזיה, והיטלר הורה כביכול להפסיקן. עם
זאת, המבצע המשיך בחשאי.

עד סוף מלחמת העולם השנייה, רצחו הנאצים כ-
200,000 חולי נפש ונכים ברחבי גרמניה.

THE AGE OF FEAR

מרחב המחיה

מרחב המחיה

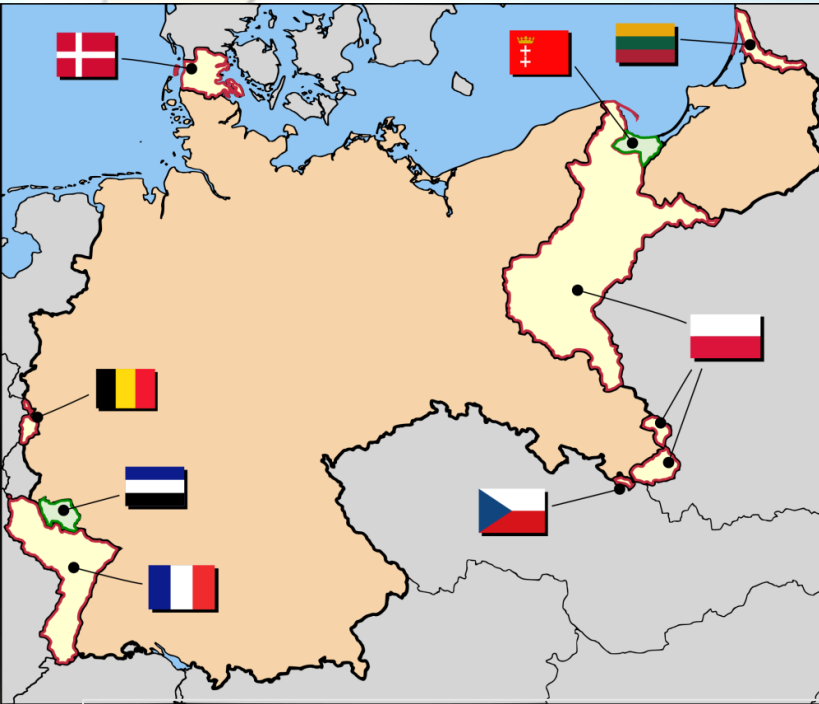
היטלר קבע כעיקרון שלגרמנים נצרך 'מרחב מחיה' גדול יותר, שיאפשר את צמיחתה של גרמניה. מרחב מחיה משמעו שטח גיאוגרפי גדול יותר. לפיו, לגרמניה שטח קטן מדי בשביל אוכלוסייתה הגדלה, והיא צריכה שטח ומשאבים נוספים.

כחזה נאצית
שמצביעה על
צפיפות האוכלוסין
של גרמניה, ביחס
ליריבותיה

את מרחב המחיה יש להגדיל על ידי
כיבוש שטחים השייכים למדינות
אחרות.

בהתאם לתורת הגזע, **מרחב
המחיה המיועד היה שטחיהם של
העמים הסלאביים** – פולין ורוסיה.
שטחים אלה נבחרו גם בשל
פוריותם, ויכולתם להוות עורף
חקלאי וכלכלי לגרמניה.

השטחים שנלקחו מגרמניה בהסכם
ורסאי, לפי המדינות אליהן הם הועברו

מלבדם דרש היטלר גם שטחים בהם
גרים גרמנים רבים, ואת החזרתם של
כל השטחים שנלקחו מגרמניה
בהסכם ורסאי.

LEBENSRAUM

עיקרון מרחב המחיה

לפי גרמניה צריכה להבטיח לעצמה מרחב מחיה גיאוגרפי גדול ככל הניתן.

האידאולוגיה הנאצית

תרגול

קרא עמודים 148 - 153.

1. **הצג** את עקרון מרחב המחיה של הנאצים, **והסבר** כיצד הוא קשור לתורת הגזע הנאצית.

2. **הצג** את מבצע האותונזיה **והסבר** את תפיסת העולם שעמדה מאחוריו.

המשטר הנאצי

הרקע לעליית היטלר לשלטון

תבוסתה של גרמניה במלחמת העולם הראשונה, הותירה אותה מרוסקת. לכשלוך התווספה תחושת השפלה ומשבר כלכלי, בעקבות הפיצויים ומגבלות צבאיות שהטילו המדינות המנצחות על גרמניה.

המצב הכלכלי הקשה הוביל לאינפלציה, שאף מנהיג לא הצליח להיחלץ ממנה.

רבים בגרמניה ציפו למנהיגות חזקה שתפתור את הקשיים.

החתימה על הסכמי ורסאי. המדינות המנצחות במלחמת העולם הראשונה הכריחו את גרמניה לחתום על הסכם כניעה משפיל, במסגרתו נמסרו חבלי ארץ גרמניים, הצבא הגרמני הוגבל וגרמניה חויבה לשלם מיליארדי דולרים

תהיה השנה המכרעת.

האינפלציה ברפובליקת ויימאר

נאציזם

ילדות בצל הרעב

מיומנו של ילד גרמני

שנת 1922

היטלר רץ מספר פעמים לבחירות ונכשל. הוא גם ניסה לעשות הפיכה אלימה ונכלא, אך עם הזמן כוחה של המפלגה הנאצית הלך וגדל.

היטלר סוקר
מצעד ביום
המפלגה
השלישי,
נירנברג,
1927

פלוגות הס"א ברחובות ברלין.

פלוגות הס"א כונו "החולצות החומות". הארגון הורכב מאלפי בריונים ומובטלים. פלוגות הס"א היו לבושים במדים והיו מאורגנים כצבא. הם פעלו באלימות והטילו פחד על מתנגדי הנאצים (כמו הקומוניסטים והיהודים), פיזרו אסיפות ופתחו בקטטות רחוב.

המפלגה הנאצית פעלה
תוך השלטת כוח ואימה.

'פלוגות הס"א' – ארגון נאצי
שהתנהג כצבא לכל דבר
ועניין, ערך הפגנות אלימות
כנגד מפלגות אחרות וכנגד
מתנגדי הנאצים.

היטלר הצטייר כמנהיג חזק
שיכול לשלוט במדינה.
מתנגדיו פחדו להשמיע את
קולם, בעוד האהדה אליו
בציבור הלכה וגברה.

היטלר קנצלר גרמניה

ב-1933 שוכנע הנשיא הגרמני להטיל על היטלר את הרכבת הממשלה החדשה, על אף שלא היה לו את הרוב הדרוש לכך.

התומכים בהיטלר, גם אם לא הסכימו עם רעיונותיו, האמינו שהוא יוכל בכוחו לחלץ את גרמניה מהמשבר בו היתה נתונה.

היטלר החל באופן מיידי לפעול למימוש ערכי המפלגה הנאצית.

דרכי עליית הנאצים לשלטון

מפלגה אחת

עם היבחרו, היטלר הכריז על בחירות חדשות לרייכסטאג, הפרלמנט הגרמני.

תוך כדי מערכת הבחירות, הפעיל היטלר את פלוגות ה"ס"א כנגד מתנגדיו ובמיוחד כנגד הקומוניסטים. עשרות מתנגדים לנאצים נרצחו ומאות נפצעו.

הרייכסטאג, בניין הפרלמנט הגרמני, עולה בלהבות. פברואר 1933.
הנאצים תפסו פעיל קומוניסטי והאשימו אותו בהצתה, אך הסברה הרווחת היא שיוזמת השריפה היתה של הנאצים.

שבוע לפני הבחירות, עלה
בניין הרייכסטאג בלהבות,
והנאצים האשימו את
הקומוניסטים במעשה.

בדרך זו הכשירו מעצר המוני
של חברי המפלגה
הקומוניסטית.

בכל זאת זכו הנאצים
בבחירות רק ל-44% תמיכה.

במה נבחר?

מיומנו של ילד גרמני

שנת 1933

הפרלמנט חוקק את חוק ההסמכה, שהסמיך את הממשלה לחוקק חוקים בעצמה מבלי להידרש לפרלמנט. מאז, היטלר יכול היה לחוקק חוקים כרצונו.

ארבעה חודשים לאחר היבחרו, חוקק היטלר את 'החוק להגנת אחדות המפלגה והרייך', שאסר פעילות של כל מפלגה מלבד המפלגה הנאצית.

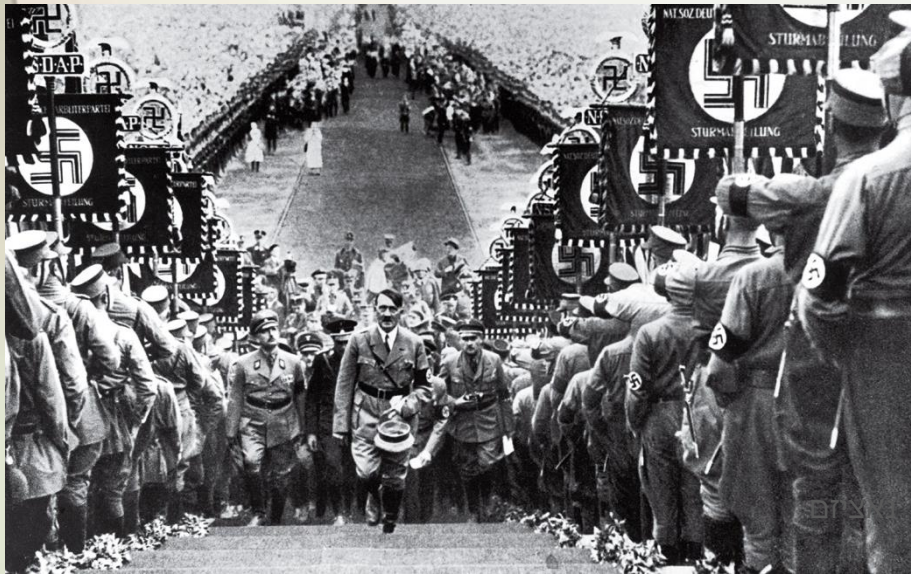
נערכו בחירות חדשות לפרלמנט והפעם הנאצים זכו בכל המושבים (הם היו היחידים שהשתתפו בבחירות...)

מנהיג אחד

בסוף שנת 1933, לאחר שכבר היתה לפי חוק רק מפלגה אחת, היטלר הכריז על חוק נוסף: 'אחדות המפלגה והמדינה', לפיו מנהיג המפלגה הנאצית הוא מנהיג המדינה הבלעדי.

לאחר מותו של הינדנבורג, נשיא גרמניה, נטל היטלר לעצמו גם את תפקיד הנשיא.

פולחן אישיות

היטלר דאג לקיים פולחן אישיות סביבו. יום הולדתו נקבע כיום חג. דמותו הועצמה עד כדי שנתפס כאל, מושלם, בלתי טועה.

אזרחי גרמניה כינו אותו "מיין פיהרר" (המנהיג שלי), סיימו כל שיחה או מכתב אישי בברכת "הייל היטלר", והשתמשו בסימן הנאצי של המועל יד.

נאציפיקציה

היטלר הוביל תהליך של נאציפיקציה – יצירת זהות מוחלטת בין המדינה למפלגה הנאצית. כל מוסדות המדינה, הרשויות המקומיות, הפרלמנט, האוניברסיטאות, הכנסייה, האיגודים המקצועיים, הפקידות והמשטרה הפכו להיות נאציים, על אנשיהם וערכיהם.

בקיצור,

תהליך הפיכת גרמניה למדינה דיקטטורית וטוטליטרית:

- בינואר 1933 ממונה היטלר לקנצלר גרמניה
- מרץ: נערכו בחירות, בהן ניצחו הנאצים באופן חלקי. לאחר הבחירות חוקק "חוק ההסמכה" שהעביר את סמכויות החקיקה לממשלה הנאצית.
- יולי: "החוק לקיום המפלגה הנאצית כמפלגה יחידה"
- בסוף שנת 1933 הפך היטלר לשליט היחיד.
- היטלר דאג שכל פעולותיו יהיו באופן פורמלי ו'לפי החוק'. בכך נשמרה מראית עין של דמוקרטיה, שמירת חוק וסדר, ופעולותיו נתפסו בציבור כלגיטימיות.

תרגול

קרא עמודים 154 - 155.

1. **הצג** את תהליך הפיכתה של גרמניה למדינה טוטליטרית, במהלך שנת 1933.

2. **הצג** מהי 'נאציפיקציה'.

3. **הצג** את פולחן האישיות של היטלר, **והדגם** אותו על ידי שלושה רכיבים שונים.

דרכי הביסוס של השלטון הנאצי

שימוש בטור

מחנות ריכוז, ס"ס, גסטפו

מחנות ריכוז למתנגדי המשטר

מחנה הריכוז דכאו נוהל על ידי הס"ס. עשרות אלפי אסירים מתו בדכאו. כאשר אסיר גרמני מת במחנה, גופתו נשרפה ואפרו נשלח למשפחתו בתוך קופסת פח. זאת על מנת להפחיד את כל המתנגדים למשטר מגורל דומה. כרבע מיליון גרמנים לא-יהודים נאסרו במחנות ריכוז.

אחד מהאמצעים של המשטר להשליט פחד, היה מחנות ריכוז, בהם נכלאו המתנגדים לשלטון.

מחנה הריכוז הראשון, דכאו, הוקם כבר ב-1933.

מחנה זה יועד למתנגדי המשטר – קומוניסטים, אנשי דת ומאוחר יותר יועד לכליאת היהודים.

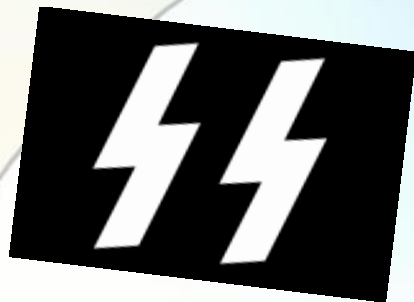
מהו מחנה ריכוז?

מחנה ריכוז איננו מיועד באופן ישיר להשמדה, אלא כמחנה של "חינוך מחדש" ועבודה בכפייה.

מטרת המחנה הייתה לבודד את המתנגדים למשטר, לענות אותם על מנת שגם אם וכאשר ישוחררו מהמחנה, לא יהיה להם כח להתנגד עוד לנאצים.

עם כניסתם של האסירים למחנה, היה נלקח מהם כל רכושם. הם היו מולבשים במדי אסיר, ומקבלים מספר, שמעתה יהווה את זהותם.

במחנה עברו האסירים עבודת פרך במפעלי הצבא הגרמני. רבים עונו והורעבו למוות.

הס"ס

הס"ס (חיל ההגנה, בגרמנית) הוא הארגון הצבאי האישי של היטלר. כונה גם "גולגלות המוות".

הוא החל כמשמר אישי של בכירי הנאצים ועם הזמן התפתח להיות יחידת העילית של המשטר הנאצי. הס"ס היה נפרד מהצבא, והיה כפוף להוראותיו של היטלר לבדו, כך שהיה מעל החוק.

חברי הס"ס עברו סינון קפדני, כולל בדיקה של טוהר הגזע שלהם. הם חונכו לצייתנות מוחלטת להיטלר.

הס"ס היה חלק מרכזי במנגנון הטרור של המשטר הנאצי, ושל השמדת היהודים בשואה.

הגסטפו

הגסטפו היה המשטרה החשאית הגרמנית.
גם הגסטפו היה מעל החוק, ופעל ללא עכבות כנגד
כל מי שנחשד כאויב המשטר הנאצי.
הגסטפו עודד הלשנות, הפעיל עינויים אכזריים
בחקירותיו, והכל כנגד לא-גרמנים וגרמנים כאחד.

נאציפיקציה של הצבא

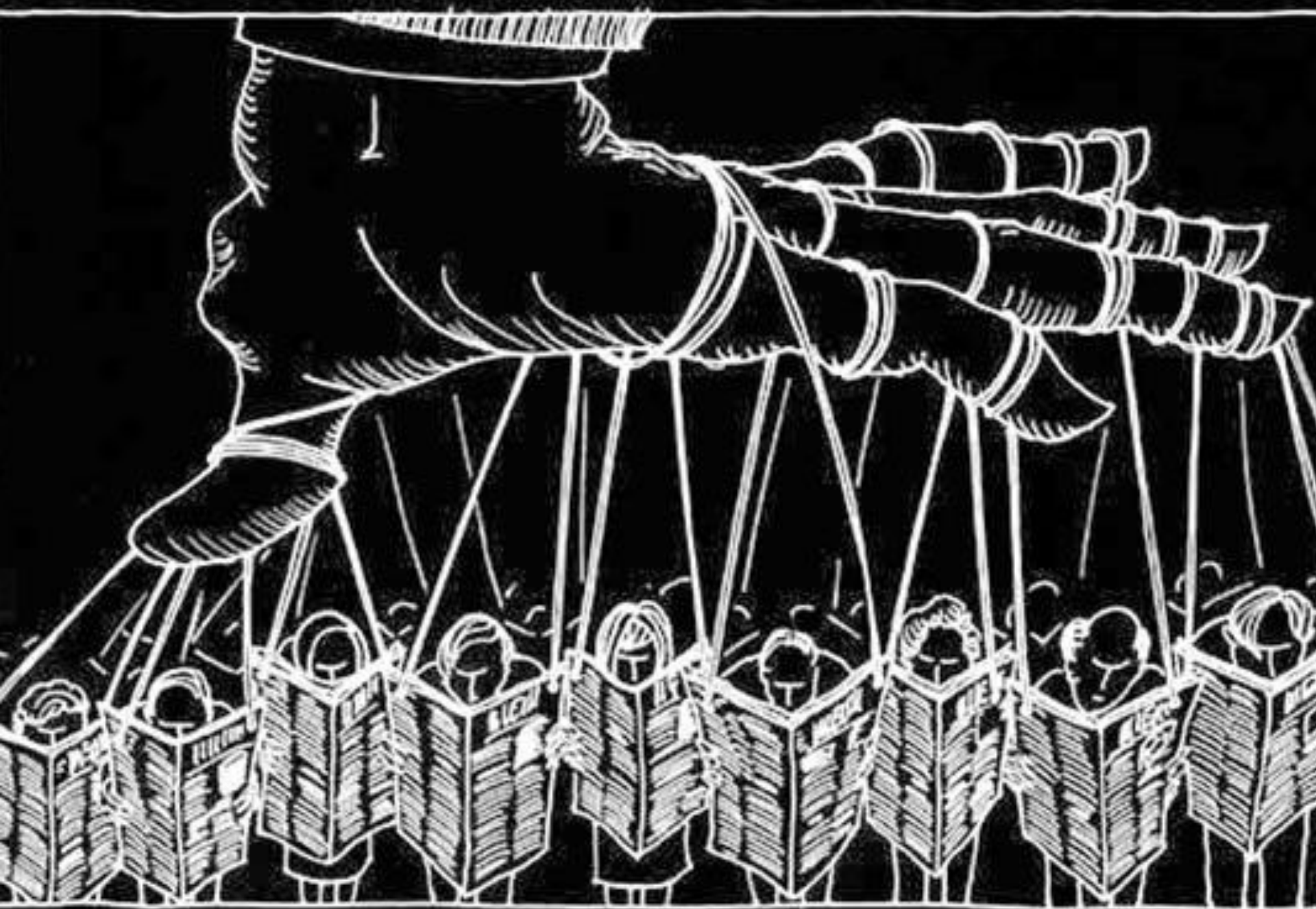
ב-1934 התחיל היטלר את תהליך הנאציפיקציה של הצבא, ודאג שבכיריו יהיו נאמנים לו.

ב-1935 חוקק חוק גיוס חובה לצבא הגרמני.

גיוס החובה לצבא הגרמני הפר את הסכמי ורסאי, אך בעלות הברית - בריטניה וצרפת - בחרו להתעלם מהפרה בוטה זו. הצלחתו של היטלר לחזק את הצבא, כאשר בעלות הברית עוברות על כך בשתיקה, חיזק את מעמדו בקרב העם הגרמני.

שימוש בתעמולה וחינוך

נאציפקציה של מערכת החינוך

מטרת מערכת החינוך הנאצית הייתה להצמיח את דור העתיד של הצבא הנאצי.

מטרת החינוך המרכזית הייתה בניית הגוף, והדגשה של תכונות 'של הגזע הארי' כמו אומץ לב וקשיחות.

כל המקצועות הפכו
למקצועות נאציים. לימודי
ההיסטוריה והמדעים הפכו
להיות שיעורי תעמולה
להערצת היטלר ולתורת הגזע.

ערך הציות להיטלר הועבר
כערך עליון.

לדוגמה, ילדים חונכו להלשין
על קרובי משפחתם, אם הם
פועלים נגד המשטר הנאצי,
בטענה שהנאצים הוא מעל
הכל.

תנועת הנוער ההיטלראי

ה"היטלר-יוגנד", תנועת הנוער ההיטלראי, היתה דרך נוספת לחינוך לאידיאולוגיה הנאצית. ההשתתפות בתנועת נוער זו, היתה חובה לכל ילד.

השכלה גבוהה ותרבות

היטלר השתלט עם על האוניברסיטאות, והעמיד בראשיהן את נאמניו. כבר בשלב מוקדם, סולקו מהאוניברסיטאות כל היהודים, וכל המרצים חויבו להישבע אמונים להיטלר ולמפלגה הנאצית. גם חומרי הלימוד הותאמו לאידיאולוגיה הנאצית.

הוקמה "לשכת הרייך לתרבות", שהכוינה את התרבות לפי רצונם של הנאצים. האומנים ויוצרי התרבות חויבו להישבע אמונים להיטלר ולנאציזם.

ברחבי גרמניה הועלו ספרים יהודיים, או כאלה שמנוגדים לרוח הנאציזם, על המוקד.

תעמולה

יוזף גבלס, שר התעמולה הנאטישמי

הנאצים השתמשו בעיתונים ובקולנוע על מנת להעביר את המסרים הנאציים. הם חילקו מקלטי רדיו חינם, דרכם שמעו הגרמנים את נאומיו של היטלר.

כלי התקשורת היחידים שהיו חוקיים היו מטעם הנאצים.

התעמולה הנאצית היתה אלימה, גזענית ויצרית, וכוונה בעיקר כנגד היהודים.

הצלחה כלכלית

האופי הריכוזי של משטר טוטאליטרי, איפשר להניע את הכלכלה הגרמנית בקצב מהיר, והיטלר הצליח להביא לצמיחתה של הכלכלה והמדינה הגרמנית. מספר המובטלים ירד באופן דרסטי, כלכלת גרמניה השתקמה והתמיכה הציבורית בהיטלר גברה.

היטלר בטקס חנוכת אתר בנייה.

הנאצים פעלו לסגירת כל האיגודים המקצועיים, ביטול זכות השביתה של העובדים, הקמת מפעלי ענק, גיוס פועלים לעבודות ציבוריות בתחבורה ובצבא. פעולות אלה הביאו להזנקת הכלכלה.

בקיצור,

המשטר הנאצי ביסס את שלטונו על ידי:

- טרור

- מחנות ריכוז

- ס"ס

- גסטפו

- שימוש בתעמולה ובחינוך

- נאציפיקציה של החינוך, ההשכלה הגבוהה והתרבות

- תנועת הנוער ההיטלראי

- משרד תעמולה והשתלטות על אמצעי התקשורת

- יצירת כלכלה ריכוזית והזנקת הכלכלה

תרגול

קרא עמודים 156-161.

1. **הצג** שניים מדרכי המשטר הנאצי בביסוס שלטונו, **וציין** כיצד סייעו לו בביסוס שלטונו הטוטליטרי. **הסבר** את הרקע לאהדה הציבורית בגרמניה לה זכה היטלר, למרות שלטונו הדיקטטורי.
2. **השווה** בין מאפייני המשטר הנאצי למאפייניו של משטר טוטליטרי אחר עליו למדת.

TEDEd

Lessons Worth Sharing

